

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕДІАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Професійна освіта. Цифрові технології»

Спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Спеціалізація 015.39 Цифрові технології

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від 10 грудня 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Медіація: теорія і практика розв'язання конфліктів
Викладач	доктор філософії, асистент Басараб Наталія Ярославівна
Контактний телефон викладача	+380974175586
E-mail викладача	natalia.basarab@pnu.edu.ua
Освітня програма	«Професійна освіта. Цифрові технології»
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Спеціальність	015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Понеділок, 12.00, 510 ауд. (Бандери 1) консультації з питань курсу та самостійної роботи.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс призначений для студентів, що мають інтерес до вивчення та розвитку навичок медіації як альтернативного методу вирішення конфліктів. У цьому курсі студенти отримають загальне уявлення про концепції та принципи медіації, а також зможуть поглибити свої знання про практичні аспекти цього процесу. Зокрема, вони вивчатимуть техніки спілкування, активного слухання, побудови ефективних діалогів та засоби врегулювання конфліктів за допомогою комунікативних технік, розповсюджених у медіації. Курс також забезпечить студентам можливість вивчити етичні та правові аспекти медіації, розглянути реальні сценарії та вправи для практичного застосування отриманих знань. Завдяки цьому курсу студенти зможуть розвинути навички медіатора, які є корисними як у професійній діяльності, так і в особистому житті, сприяючи ефективній комунікації та конструктивному вирішенню конфліктів.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета навчальної дисципліни полягає у наданні студентам глибокого розуміння принципів, методів та технік медіації як ефективного інструменту вирішення конфліктів.</p> <p>Цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надання здобувачам освіти теоретичних знань щодо концепцій, моделей та принципів медіації. - Розвиток у студентів практичних навичок медіатора, включаючи ефективне спілкування, слухання та побудову діалогу. - Вивчення етичних та правових аспектів медіації. - Ознайомлення з різноманітними сценаріями та вправами для практичного застосування медіаційних технік. - Підготовка студентів до ролі медіатора в різних контекстах, зокрема у професійній сфері. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК):</p> <p>ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 06 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 07 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 08. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>Спеціальні (фахові) компетентності (СК):</p> <p>СК 01. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.</p>	

СК 04. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.
 СК 05. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище

Програмні результати навчання

ПР 06. Доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами.
 ПР 07. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.
 ПР 08. Самостійно планувати й організовувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих.
 ПР 09. Відшукувати, обробляти, аналізувати та оцінювати інформацію що стосується професійної діяльності, користуватися спеціалізованим програмним забезпеченням та сучасними засобами зберігання та обробки інформації.
 ПР 10. Знати основи психології, педагогіки, а також фундаментальних і прикладних наук (відповідно до спеціалізації) на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітні програмою.
 ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.
 ПР 13. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі.
 ПР 14. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та розвитку здобувачів освіти.
 ПР 15. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та коригування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачами освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.
 ПР 21. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності .

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни курсу 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VI	015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)	III	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	лекції	заняття	сам. робота
Тема 1. Медіація, як спосіб урегулювання конфліктів: сутність, функції, основні види медіації. Сутність медіації. Визначення та основні характеристики медіації як альтернативного способу вирішення конфліктів. Роль медіатора та його функції у процесі медіації. Основні принципи та цінності,	2	2	10

на яких ґрунтується медіаційний процес. Функції медіації: відновлення комунікації між учасниками конфлікту; сприяння пошуку взаємовигідних рішень.			
Тема 2. Цінності медіації. Моделі медіації. Добровільність участі медіатора. Фокус на майбутнє: трансформативна модель медіації; відновлення взаєморозуміння та відносин між сторонами конфлікту. Оцінювальна модель медіації: опис основних принципів та характеристик моделі. Фасилітаційна модель медіації. Наративна модель медіації	2	4	10
Тема 3. Етапи та стратегії медіації. Етап роботи з інтересами та потребами. Виявлення ключових питань та інтересів, що стоять за вимогами та позиціями сторін. Етап пошуку варіантів рішень. Підтримка сторін у прийнятті відповідальності за вирішення своїх проблем та конфліктів. Розробка плану дій: спільне формування конкретного плану дій для вирішення конфлікту та досягнення поставлених цілей. Використання креативних методів та технік для генерування нових ідей та можливих рішень.	2	2	10
Тема 4. Техніки медіації: активне слухання та невербальна комунікація. Активне слухання. Моделювання. Обмін почуттями.	2	4	10

Компромісні домовленості. Формулювання запитань. Вміння ставити запитання, які стимулюють обговорення проблем та сприяють виявленню потреб сторін. Рефреймінг.			
Тема 5. Поняття, види конфлікту. Поняття конфлікту. Основні елементи конфлікту. Причини виникнення конфліктів. Види конфліктів: Міжособистісні конфлікти. Міжгрупові конфлікти. Міжнаціональні конфлікти. Внутрішньо-особистісні конфлікти.	2	2	10
Тема 6. Особливості застосування медіації у різних сферах суспільного життя. Сімейна медіація. Особливості процедури проведення сімейної медіації. Сфера застосування та можливості бізнес медіації. Особливості проведення медіації у комерційних спорах. Моделі та техніки медіації в освіті. Особливості медіації у вирішенні трудових спорів.	2	4	10
Всього	12	18	60

7. Система оцінювання до навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Шкали оцінювання		
	університетська	національна	шкала ЄКТС
	90-100	відмінно	A
	80-89	добре	B
	70-79		C
	60-69	задовільно	D
	50-59		E
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F
Вимоги до письмових робіт	Оцінювання здійснюється відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті		

	<p>імені Василя Стефаника (Редакція 6) (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.); Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.)</p> <p>Вид контролю – залік.</p> <p>Загальні 100 балів включають: 20 балів за практичні заняття; 20 балів за тестування до практичних семінарських занять (https://d-learn.pnu.edu.ua/); 10 балів за індивідуальні наукові повідомлення, які запропоновано на вибір у тематиці практичних-семінарських занять. Залікова робота (тестова) – 50 балів</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для практичних занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики. Оцінювання знань та науково-пошукової роботи студентів на практичних заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою.</p> <p>На практичному занятті оцінюються як теоретичні, так і практичні творчі завдання:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст освітньої компоненти, основні положення теорій, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання у практичних діях, здійснює творчий підхід, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок, сформовані компетентності. На високому рівні вміє використовувати сучасні інноваційні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами теорії та практикою впровадження навчального матеріалу, аргументовано викладає його; має практичні навички, володіє компетентностями, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями і практичні навички та компетентності, орієнтується в теоретичному матеріалі, але непереконливо відповідає, знання є невпевненими або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності, не вміє оцінювати і порівнювати педагогічні аспекти, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю. Вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для навчання, виховання і розвитку особистості;</p>

	«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Не вміє проводити наукові дослідження та аналізувати їхні результати. Не здатний критично мислити, аналізувати. Не впроваджують цифрові інструменти і технології у практиці роботи педагога
Умови допуску до підсумкового контролю	Умовами допуску до підсумкового контролю є рейтинг 25 балів впродовж практичних занять (письмові роботи, усні відповіді). Умови допуску до підсумкового контролю (екзамену) передбачають дотримання Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік Підсумковий контроль здійсню згідно Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf
7. Політика навчальної дисципліни	
Академічна доброчесність	Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу.
Відвідування занять	Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.): https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp-7-redaktsia.pdf

	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 673 від 24.11. 2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf Рекомендовані платформи: Prometheus, Coursera, EdEra та ін.

8. Ресурсне забезпечення

Основна

1. Positive Personality Education: An Ontological Aspect /I. Safonova, T. Antonenko, H. Shevchenko, //Journal of History Culture and Art Research, 9(1), 133–144, 2020.
2. Басараб Н.Я. Роль позитивної педагогіки в системі підготовки вчителів. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць* / редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2024. Випуск 35. С. 99-104. URL: <https://pedalmanac.site/index.php/main/issue/view/13/15>
3. Васянович Г. П. Педагогічна етика: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2011. 256 с.
4. Веремчук А. М. Конфлікти у спілкуванні та шляхи їх розв'язання. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної АПН України. Проблеми загальної та педагогічної психології. 2012. Т. 24. ч. 6. С. 67–74.
5. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 456 с.
6. Конфліктологія та медіація : навчальний посібник / укладач В.І. Дорош; за загальною редакцією В.І. Дороша ; Міністерство освіти і науки України, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Львів; Видавництво "Новий Світ-2000", 2021.Чернівці : 248с.
7. Крохмальна Г.І. Сучасні тенденції педагогічної комунікації у вищому навчальному закладі. Матеріали звітних конференцій факультету педагогічної освіти. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. Вип. 3. С.17-20.
8. Марченко В.С. Формування професійного іміджу сучасного вчителя. Наука і освіта. №1, 2016. С. 120-125.
9. Професійна і прикладна етика: навчальний посібник / [Аболіна Т.Г., Василькевич Я.З., Заболотна В.О., Коцур В.П., Рик С.М., Рогожа М.М.]; за заг. ред. Коцура В.П. Препринт.

Переяслав-Хмельницький, 2016. 314 с.

10. Спіріна Т.П. Етика соціально-педагогічної діяльності : *навч.-метод. посіб.* К. : Київ. ун-т ім Б. Грінченка, 2013. 247 с.
11. Тарасевич Н.М. Стратегія поведінки вчителя у складних педагогічних ситуаціях: Спецкурс. Тексти лекцій. Полтава: ЮЦПДПУ, 2005. 119 с.
12. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник. К.: Кондор-Видавництво, 2013. 390 с.
13. Хавкіна Л. М. Іміджелогія: навчально-методичний посібник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 64 с. 11. Шавкун І. Г., Дибчинська Я.С.Формування іміджу організації : [навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Менеджмент»]. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 111 с.
14. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / М. В. Цюрупа. - Київ : Кондор, 2014. - 192 с.
15. Шевченко Г.П. Духовна культура і педагогіка. *Духовність особистості у вимірах культури, виховання та освіти: вибрані наукові статті.* К.: «Педагогічна думка», 2017. 210 с.

Викладач:

доктор філософії, асистент
кафедри педагогіки та освітнього
менеджменту ім. Б. Ступарика

Наталія БАСАРАБ

